

„Danskere“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA,

udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere“ udgaar Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adressforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Afhandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det sædige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere“s Kontor.

Naar Læsere henvender sig til Folk, som averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Adressforandring. Pastor J. C. W. Hansen, jer Davenport, Ia., beder os meddele, at hans Adresse nu er Audubon, Iowa.

Man har gjort os opmærksom paa, at det passer ikke, hvad vi skrev sidst, at vi ikke kender Dr. R. C. Christiansen, Long Beach, Calif., som skrev Artiklen „Mand og Sprog“ i sidste Nummer, muligt at andre ved, at han er en Mand, vi tidligere har været vel kendt med paa en anden Egn, men vi havde ikke ringeste Ide eller Anelse om, at han var i Long Beach, California.

Forleden meddelte Bladet „The Daily News“, Omaha, at den nyeste Kansler Maximilians sidste officielle Handling var at udfærdige følgende Proklamation til Tyskerne i Almindelighed: „Den Sejr, som mange haabede at opnaa, er ikke bleven os forundt, men det tyske Folk har vundet en større Sejr; thi det har overvundet sig selv og sin Tro paa, at Magt er Ret.“ Passer dette saa tager vi Satten af for Prins Mar.

Vi har modtaget nok en Indsendelse, ogsaa fra California, i mod hvad Pastor D. H. Olsen skrev om „Mand og Sprog“, men vi anser det ikke for gavnligt at fortsætte Diskussionen derom. Vi udtalte vor Glæde over Livoren, som gik igennem Past. Olsens Artikel, og det mente vi, hvorfor vi ogsaa sidst skrev at vi er enige med Past. Olsen om, at Manden skal bevares, og at det er Sovedsagen. Det hæver vi fremdeles, og det vil vi nødig have Opmærksomheden ledt bort fra. Vi mener kun ved Siden af at ville have, at Guds Mand lige saa vel vil og kan benytte sig af det engelske som af det danske Sprog.

Dansktes Subskriptioner til det 4de Aaar.

By	Betrag
Los Angeles, Cal.	\$130,750.00
Woodland, Cal.	4,200.00
Wisconsin Valley, Ia.	8,650.00
Rutland, Iowa	3,450.00
Chicago, Illinois	350,000.00
Menominee, Mich.	13,050.00
Reganuee, Mich.	7,000.00
Duluth, Minn.	2,100.00
Hopkins, Minn.	4,100.00
Omaha, Nebraska	120,000.00
Buffalo, New York	11,800.00
New York, N. Y.	800,000.00
Troon, New York	9,000.00
Seattle, Wash.	100,000.00
Gravling, Mich.	41,150.00
Chocolate Bayou, Tex.	1,250.00
Forskillige	500.00

En Mængde Rapportier er bleven stærkt forsinkede begrundet paa Influenza Epidemien, ligesom der i flere Tilfælde kun er opgivet foreløbig Rapport. Per capita Betæget er imidlertid stort i de Tilfæl-

de hvor det kan beregnes. Gravling, Mich. i. Ex. har tegnet over \$500 per capita.

Den jøensf-lutheriske Augustana-synodes 59. Aarsberetning er lige modtaget her i Huset. Det er et stort statistisk Værk. Meget af Indholdet kan vi ikke meddele, men saa nøjes vi med lidt.

Synoden har 740 Præster, og alle deres Fødselsdag, Aar og Sted, deres Ordinations Tid og Sted, deres Ankomst til Amerika og deres fulde Adresse meddeles.

Følgende Udtalelse angaaende Sprogspørgsmaalet forekommer i Formandens Aarsberetning og tilhørende af Rødet: „

„In all our school activities — as well as in all other branches of our church work — it is incumbent upon us to meet existing linguistic needs. Our immigrants and our children must learn the English, the official language of the country, but the Swedish should also be retained as a valuable cultural heritage, as far as possible. The Synod is of the opinion that limitation in the study of foreign languages is a lowering of national educational ideals, and that the prohibition of the use of other languages than English is at variance with American principles of liberty for which the nation has bled and is bleeding.“

Om fremmede Sprog

skrives i The Ladies Home Journal for November 1918 af D. Josephine Brown hvad der følger i Overførelse: Svornaar skulde Vorn begynde at lære fremmede Sprog?

Det vigtigste ved Studiet af fremmede Sprog er Betonningen, og ingen kan — uden at have særlige Anlæg for Sprog — haabe at faa den rigtige Betonning, dersom han ikke begynder at tilegne sig vedkommende Sprog, før han er fjorten Aar gammel, — den Alder, i hvilken det jo er almindeligt for Vorn der i Landet at begynde. Der er ogsaa andre Grunde til at begynde Sprogstudiet tidligt. Enhver, der nogen Sinde har prøvet at fortælle Historier for Vorn, vil have lagt Mærke til den Lethed, med hvilken de kan gribe — og den Beholdenhed, med hvilken de kan erindre netop de Ord og Vendinger, i hvilke de først hørte de Historier, som de holder mest af; men med samme Lethed tilegner de sig Ord og Vendinger fra fremmede Sprog og bliver i Stand til selv at bruge dem, blot de er heldigvis til at faa dem at høre.

Medens jeg en Sommerdag sad ved Skyten, var der i Nærheden nogle Smaa piger, der tildrog sig min Opmærksomhed. De vilde „lege Hus“ — og dette omhyggeligt Rollerne imellem sig. To af dem, maatte 8. Aar gamle, skulde være Barneviger; og til min store Forundring gav de sig til at tale fransk til de Smaa børn, som de legede, at de skulde vaske: „Naar hvad skal vi tage os for i Eftermiddag?“ „Har I lyst at gaa en Tur ned til Stranden?“ „Løb saa hen og sig farvel til jeres Mor først.“

Det er kun forholdsvis saa Vorn, de altid har kunnet tale fransk, ganske som de altid har været i Stand til at tale deres Modersmaal. Hvor mange Timers haardt Arbejde har de Vorn ikke sparet, for ikke at nævne det gode Tonefald i deres Udtale!

Det er kun forholdsvis saa Vorn, der fødes til den Forretning med Lethed at kunne bruge mere end eet Sprog, men der er mange Forældre, der funde og vilde give deres Vorn det „næst bedste“ ved at lade dem oplære i det, som de ikke var født til, dersom de blot funde indse den Bærdi, der er i at have saadanne Skundfaber. Og gode Lærere i fransk og andre fremmede Sprog kan i mange Egne af vor Land let findes; og dersom det stod i min Magt, vilde jeg to eller tre Gange om Ugen sende alle mine sønne og døtre til at lære fransk hos en af dem.

Hvi ringed Klokker i mørke Nat.

Imellem Midnat og Morgengry Da ringed Klokker fra By til By, Kanoner dundred, Dampfløjter lød, Vi vaktes op af vor Søvn saa sød.

Hvi ringed Klokker i mørke Nat Og vakte Folk op af Søvnens brat? Og hvad betyder de Fløjters Lyd Og Glædesblus fra Nord til Syd?

Et Budskab kom i den mørke Nat: Den store Krig er en Grænse sat, Vor Fjende, kastet i Støvet ned, Har bedt om Naade og bedt om Fred.

Har underskrevet sin egen Døm; Hans stolte Trone er styrtet om. Hvad Synd opbygget med Sorg forgaar, Den Lov skal gjælde mens Verden staar.

Ja, han, som tændte den store Brand, Han sidder nu som en slagen Mand; Og han, som drømte om Verdensmagt, Har Retfærdigs Gud nu i Støvet lagt.

Thi Løgn og Mord og saa Landeran En Kejsertrone ej bære kan. Hvo Uret øver, sin Straf vil faa; Om end den tøver, den vil ham naa.

Det Budskab fløj over Land og Hav: En herlig Sejr vor Gud os gav, Og Himlens Gud med sin stærke Arm Har standset Krigens den vilde Larm.

Nu skimtes Freden igen paa Jord, Nu har det Ende med Vold og Mord; Thi Himlens Gud er alene stor, Og altid holde han vil sit Ord.

Derfor de Klokker nu trindt om Land Udringer Glæden, som de det kan, Og Tak til ham, som er Fredens Gud, At han nu sender os Fredens Bud.

De mange Grave, hvor de er lagt, Som stod for Frihed og Ret paa Vagt, De vidner, Freden er købt med Blod, Derfor vi tror, den skal blive god.

Og de, som tabte, de vidner om; Ustraffet trodes ej Herrens Dom. Mens Jorden staar, forvist gælde skal, De høje Øjne staar brat for Fald.

Og vi, som sejred, Gud give at, Vi ydmygt tage mod Fredens Skat Og ære ham, uden hvem vor Id Er tom og intet, med al vor Flid.

Tre Kejsertroner er styrtet ned, Hvad nu vil komme, det Gud kun ved; Men alt vil falde, ham staar imod, Hvis Trone staar, hvor den altid stod.

Saa lad os falde for Tronen ned Og takke ham for en naadig Fred Og bede ham, som er evig god, At vi skal aldrig staa ham imod.

—P. S. Vig.
Den 11 Nov. 1918.

Men en eller anden Moder vil sige: „Jeg trør ikke, at smaa Børn skal anstreges med Lektier; de skal have deres Frihed til at løbe og lege!“ Men det er netop ogsaa, hvad de vil faa Lov til, dersom Læreren fortaar sit Arbejde. Hvorfor kan en Lærerinde ikke underlegen sige: „Se jette la halve range“ (jeg kalder den røde Bold), medens hun falter Bolden til Barne, der skal gribe? Børnene vil hurtigt selv sige det uden at vide, at de har lært et fransk Udsagnsord, og har lært at sætte Tillægsord bag efter Navnordet i Stedet for, som vi gør, at sætte det foran.

Siden der til Begyndelse intet Hjemmearbejde skulde forlanges, vilde der kun stilles smaa Krav til Skolebørns Frihed, selv om de maatte tillige tog Timer i Musik; det drejede sig jo kun om den Tid, de var hos Læreren. En halv Time to Gange om Ugen er at foretrække, men dersom dette bankefælt kan ordnes, kan en Time om Ugen ogsaa give gode Resultater. Nogle Forældre vilde maasse have en Følelse af, at det er Jæll ikke at forlange lidt Hjemmearbejde mellem Timerne, men dersom ikke et af Familiens Medlemmer er dhygtig i Sproget, saa maa Barneet stole paa sin Sukommelse og kan let

faa en fejl Udtale, før det møder Læreren næste Gang, og denne vil da saa Arbejde at gøre om, før det er muligt at gøre Fremgang. Naar Tiden kommer, vil det blive Elevens Opgave at skrive simple Sætninger, og læse lette Historier, men det vilde være en alvorlig Fejltagelse, dersom Eieven prøvede paa at arbejde uden Læreren's Hjælp, før Udtalen og Betonningen er i det mindste temmelige gode. Man maa stole paa, at Børnene hurtigt kan lære ved Sjævenes Hjælp; og Læsning og Striving vil ikke være ret vanskelig, naar først Grundvolden er vel lagt ved det mundtlige Arbejde.

Matematik, der jo kræver nøje Agtpaaagivenhed og Omtanke, burde ikke kræves af Børn i en tidlig Alder. Derfor spiller Arbejdet med Tallene ikke længer nogen fremragende Rolle i den første Klasse, og i nogle Skoler udelades det helt, medens der tages meget Hensyn til Tegning, Musik og Naturstudium. Jeg tror, den Dag kommer, da der ogsaa læses fremmede Sprog i de lavere Klasser i de offentlige Skoler. I Europa taler næsten enhver vel opløst Person i det mindste eet Sprog mere end sit Modersmaal; og det er klart, at under de nye

Forhold, hvori vi er kommen under denne store Krig, vil Trangen til Skundfaber i Sprog ogsaa til Brug i Forretning og til Brug i fællestabelige Tjenest blive større end hidindtil. Bore Børn burde forberedes til at møde denne Trang og Forberedelsen skulde begynde, medens fuldbendt Betoning og Lethed i Tilværelsen endnu er mulige af opnaa. Indsendt.

Et Aaar til Herren.

Atter i Aar kommer Pensionfondet og beder om et Offer Taffighedsdag. Det fik et godt Offer i Fjor, som vi er meget taknemmelige for; men det trænger til et endnu større Offer i Aar. Medens vi i Fjor havde 17 Pensionister, saa har vi i Aar 22, og vore Brødre, der er grannet i Herrens Tjeneste, og som har givet vor Kirke deres bedste Kraft, spørger: hvornaar mon den Dag oprinder, da vi kan faa den fulde Pension, som vi saa haardt trænger til.

Benner! skal vi nu ikke gribe saa dybt i Kommen, at Pensionfondet kan blive i Stand til at betale vore gamle og syge Brødre og vore Præstenter den fulde Pension? De har bragt os megen aandelig Velsignelse, saa lad os give dem det daglige Brød den forte Tid, vi har dem.

Jeg kommer da i min Præst's Navn og beder Præster og Menigheder om at optage et godt Offer Taffighedsdag eller en af de følgende Søndage til Pensionfondet. Husk, Benner, det er Herren, I laaner, og han giver gode Renter. I broderlig Verbødighed. A. C. Weismann.

Amerikaniserings-Bevægelsen.

Hvad der er os om at gøre, den Sag vedrørende, er, at vore Læsere maa forstaa, hvad der har fremkaldt Bevægelsen, og hvad den har sat sig som Maal. Og nu har vi modtaget en Indsendelse, som vi synes kaster klarere eller stærkere Lys over nævnte to Punkter end noget andet, vi har truffet paa. Det er Mr. J. P. Olsen, Selma, Calif., der har sendt os en Artikel, som er forekommet i „The Selma Irrigator.“ Artiklen er længere, end Bladet godt kan afse Plads til; men vi vil saa alligevel meddele Uddrag af den. Bladet skriver:

„When the draft law went into effect, thousands of these people began to pour into army camps throughout the country, and as a result the army authorities connected with these camps found themselves confronted with a very difficult problem. It was, of course, impossible to train these young men with our English speaking citizens, for not more than one in a hundred was able to understand the orders and instructions necessary to make soldiers out of them. In an effort to solve the problem, they were at first grouped together in a single section of each camp; however race quarrels soon developed, and it became necessary to separate them by common tongues and nationalities, and to endeavor to provide them with instructors able to make themselves understood. This, however, was but a temporary and unsatisfactory expedient, and before long it was decided that the only way to handle the matter successfully was to teach these people the American language, and at least the fundamental principles of American government and institutions.“

Hvorfra „The S. Irrigator“ har sine Oplysninger angaaende dette Fremmedsprogs-Forhold i Herren, kender vi ikke og befatter os ikke dermed, men stemmer de med Virkeligheden, saa kan ingen undres over, at det stillede Regeringen vanskelige Problemer. Vi afslutter videre efter „Irrigator“: „In order to remedy the sit-

nation as far as possible, more than a thousand evening school teachers in New York City have been placed at the service of General Crowder to assist in an Americanization campaign, under the direction of the War Department, among recently drafted men who are waiting to be called. This educational work, it is said, will affect at least twenty thousand men in the vicinity of New York City alone; moreover similar difficulties must also be met in various other sections of the country, where there have long been colonies of foreigners of different nationalities.“

Som sagt vi kender ikke Bladets Oplysningskilde, men passer det, der her siges, saa vil ingen af os undres over, at der toges fat med Kraft paa at faa Indvandrere til at lære Engelsk hurtigst muligt.

Men — da er det jo ogsaa naturligt, at bl. a. vi Danske slet ikke har kunnet fatte Nødvendigheden af saa drastiske Forholdsregler; thi slige Forhold er jo helt fremmede for os, hvis Børn har gaaet i amerikanske Skoler og lært Landets Sprog. Og havde Forholdet ikke været anderledes andre Steder end iblandt os, saa var der næppe blevet nogen Amerikaniserings-Bevægelse ude fra.

„The S. Irrigator“ anfører sa en Tale af en U. S. Distriktdommer Amidon, i Bismarck, Dak., til en tysk Præst, kendtes skyldig i Sedition (Orør). Dommeren sagde bl. a. „You received your final oath pers as a citizen in 1898. By oath which you then took renounced and abjured all allegiance to Germany, and swore that you would bear true faith and allegiance to the United States. What did that mean? That you would set about earnestly growing an American soul, and put away your German soul. That is what your oath of allegiance meant. Have you done that? I do not think you have. You have cherished everything German, prayed German, read German, sung German. Every thought of your mind and every emotion of your heart through all these years has been German. Your body has been in America, but your life has been in Germany. If you were set down in Prussia today you would be in harmony with your environment. It would fit you just as the flower fits the leaf and stem of the plant on which it grows. You have influenced others who have been under your ministry to do the same thing. I do not blame you and these men alone. I blame myself. I blame my country. We urged you to come. We welcomed you; we gave you opportunity; we gave you land; we conferred upon you the diadem of American citizenship—and then we left you. We paid no attention to what you have been doing. And now the world war has thrown a searchlight upon our national life and what have we discovered? We find all over these United States, in groups, little Germanies, little Italies, little Austrias, little Norways, little Russias.“

Hvad Dommeren mener med Udtrykket „growing an American soul“ kan vi naturligvis ikke sige; thi det er et Udtryk, der trænger haardt til Definition. Der kan lægges lidt eller meget i det, som enhver behæger Imidlertid peger det dog paa virkelig at blive Amerikaner. Og hvad Amerikaniseringen gaar ud paa, det er, hvad her siges sidst; man vil ikke have Smaagrupper af fremmede Nationaliteter her i Landet. Lad os blot lægge os efter Engelsk hurtigst muligt, saa skal der nok blive al ønskelig Frihed til at dyrke Modersmaalet. Der blev fortalt os forleden, at Svenskerne's Motto er: „Lær Engelsk for at bevare Svensken.“